

EL LLENGUATGE

A cada moment

És ben conegut el proverbi popular segons el qual *A cada bugada es perd un llençol*. Però si hi substituïem *cada bugada* per *cada vegada* (que es renta la roba) diríem segurament *Cada vegada es perd un llençol*. La semblança de forma entre *bugada* i *vegada* és purament casual, volem dir que no obeeix a una tria deliberada. El que volem exposar és que fem precedir, sense que hi hagi cap raó aparent que ho justifiqui, *cada bugada* de la preposició *a* i, en canvi, quan usem amb el mateix sentit la frase *cada vegada* prescindim d'aquesta preposició.

L'única explicació que donen el Diccionari Fabra i la Gran Enciclopèdia Catalana de l'ús de *cada* en frases temporals és que *cada dia* significa «tots els dies». L'explicació, és clar, s'ha d'estendre a les frases formades amb els altres substantius que constitueixen designacions de temps: *hora, setmana, mes, any, etc.*, i altres mots afins. I no sembla que en l'ús d'aquestes frases hi hagi vacil·lació: s'usen sempre sense la introducció de la preposició, d'acord amb l'explicació del Fabra i de l'Enciclopèdia: *Cada dia surt el sol, Ens hauríem de veure cada setmana, Hi ha funció cada diumenge, Surt cada mes, Hi van cada estiu, Ho fan cada any*. Anàlogament s'esdevé amb frases amb mots com *vegada* o *cop*, que usem també sense la preposició: *Cada vegada que salta cau* (DGLC, «vegada»). En canvi, en frases formades amb noms que designen actes o accions, solem fer precedir el mot *cada* de la preposició *a*, com en l'exemple del refrany indicat o com en aquest de Marià Manent: *A cada buf del vent s'açaven ran de sorra unes glopades...*

Hom podria assajar, aleshores, d'explicar que és en les frases essencialment temporals, que indiquen una periodicitat regular o absoluta, sense cap matis causal — com en *A cada buf del vent...* —, que usem la preposició. Però segurament trobaríem alguns casos que potser contradirien l'explicació, com les frases amb el nom *moment*: *El llagost salta a cada moment* (Rovira i Virgili, *Teatre de la natura*, pàg. 90). Potser podem considerar el conjunt *a cada moment* com una frase feta i, d'altra banda, atribuïm a *moment* un valor no tan determinat com a *vegada*. El que sembla més segur, segons els exemples que hem comprovat, és que es resolen sense preposició totes les frases que admeten la seva substitució teòrica per frases amb el quantitatiu *tot*.

Albert Jané